

Screeningslijst kerndomeinen van communicatieve competentie

Naam kind: _____

Geboortedatum kind: __-__-____ Datum invullen: __-__-____

Ingevuld door: _____

Bijzonderheden: _____

Invulinstructies voor gedragswetenschapper of behandelaar (bijv. logopedist) of leerkracht

In deze screeningslijst zijn vaardigheden beschreven passend bij de kerndomeinen van communicatieve competentie (Van Balkom, 2018; Deckers et al., 2024). Deze screeningslijst is ontwikkeld om, *naast* dossierinformatie, gesprekken, observaties en dynamisch assessment meer zicht te krijgen op de ontwikkeling van het kind met een communicatief meervoudige beperking (CMB)*. De screeningslijst wordt in gesprek met ouders of andere betrokkenen die het kind goed kennen, ingevuld. Het invullen heeft daardoor een invulduur van ongeveer 1 tot 1,5 uur. Bereid je voor op het gesprek door op basis van voorinformatie al een inschatting te maken van welke vragen wel of juist niet passend zijn. De ontwikkelingsprongen tussen de items zijn soms relatief groot, het betreft dan ook een screening en géén uitputtend instrument, op basis waarvan het verdere gesprek kan worden gevoerd om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de kerndomeinen. In het gesprek zijn voorbeelden uit te vragen en te beschrijven bij opmerkingen.

Zet bij elke vaardigheid een kruisje in het juiste hokje. Bij 'opmerkingen' kun je observaties / vragen kwijt, bijv. of de vaardigheid is uit te lokken en of de ouder (of andere informant) zelf al strategieën gebruikt om dit te doen. Zo krijg je zicht op situaties waarin het kind de vaardigheid al wel of nog niet laat zien.

Ontwikkeld = toont de vaardigheid in de meeste situaties/heeft de vaardigheid in een eerdere ontwikkelfase reeds getoond (voorbij en géén terugval in ontwikkeling).

In ontwikkeling = toont de vaardigheid in sommige situaties en/of met (een beetje) hulp.

Afwezig = toont de vaardigheid nog niet, of slechts met veel hulp.

Het kan zijn dat het kind een bepaalde vaardigheid nu niet meer laat zien, omdat het 'verder is in ontwikkeling'. Bijvoorbeeld, het kind loopt nu en schuift dus niet meer op de billen voort. Kies in dat geval toch voor 'ontwikkeld'.

Het kan voorkomen dat op basis van het gesprek je / de ouder (of andere informant) niet zeker weet of het kind de vaardigheid laat zien. De beschreven vaardigheid kan dan in de volgende week worden uitgelokt. Let op: dit betekent niet dat de vaardigheid eerst getraind gaat worden voordat antwoord gegeven wordt. Wanneer de vaardigheid niet eerder is gezien, is het aannemelijk om 'afwezig' te kiezen.

NB. De items staan zoveel mogelijk op volgorde van ontwikkeling.

NB2. De ontwikkeling en totstandkoming van deze screeningslijst is gebaseerd op uitgebreid wetenschappelijk onderzoek. De publicatie is hier te vinden: <https://www.wijzijnmilo.nl/wetenschap/onderzoek/ontwikkeling-van-screeningsinstrument-voor-kerndomeinen>

NB3. Het kerndomein Taal ontbreekt in deze screeningslijst. Hiervoor kan de Early Language Scale (ELS) worden gebruikt: <https://www.allesovertos.nl/ouders/wat-is-tos/els-vragenlijst-taalontwikkeling/>

* Daar waar staat 'het kind' wordt ook bedoeld 'de jongere' of 'de volwassene'. Daar waar staat 'vertelt', wordt ook OC-gebruik bedoeld. Daar waar staat 'wijst', wordt ook blikrichting bedoeld.

Aandacht		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
1	Het kind wisselt snel van de ene bezigheid naar de andere, het kan niet lang achter elkaar met hetzelfde bezig zijn <i>NB. Kies afwezig wanneer het kind wél langer bezig kan zijn met één activiteit.</i>				
2	Bij het aanbod van méér dan twee voorwerpen, kijkt het kind van het ene naar de andere voorwerpen				
3	Als u iets vertelt over een voorwerp, dat u tegelijkertijd aanwijst, dan kijkt het kind afwisselend van u naar het voorwerp				
4	Het kind luistert gedurende minimaal een minuut naar één persoon die praat in een lawaaierige omgeving				
5	Het kind luistert enkele minuten (ongeveer 3 – 5 minuten) aandachtig naar een verhaaltje, dat alleen aan hem of haar verteld wordt. (bijv. een plaatjesboek met één tot twee zinnen per bladzijde)				
6	Als u tijdens een taak (bijv. spelletje) tegen het kind praat, dan weet/snapt het kind wat u gezegd heeft, ondanks dat het kind zonder naar u te kijken verder speelde				
7	Het kind luistert 10 minuten naar een verhaaltje, dat alleen aan hem of haar verteld wordt				
8	Het kind luistert in een groep tien minuten met aandacht naar muziek of naar een verhaaltje				
9	Het kind houdt meer dan 15 minuten de aandacht bij een verhaal/les met meerdere kinderen in de buurt (groepsituatie)				
10	Als het kind een film of (TV-)programma kijkt, dan houdt het minimaal 20 minuten de aandacht erbij				
11	Het kind maakt zonder toezicht een opdracht af (bijv. een puzzel)				

Perceptie		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
12	Het kind onderscheidt een lage toon van een hoge toon (bijv. een mannenstem van een vrouwenstem)				
13	Het kind onderscheidt korte klanken van lange klanken in gesproken taal (bijv. een 'o' als in zon en 'oo' als in zoon; een 'a' als in 'kat' of een 'aa' als in 'kaas'.)				
14	Het kind ziet diepte (Iemand die diepte minder goed kan zien, heeft bijv. moeite met een bal vangen, loopt of rijdt tegen voorwerpen op, stoot vaker iets om)				
15	Het kind onderscheidt vormen van elkaar (bijv. een cirkel, vierkant en een driehoek; bijv. door middel van een vormenstoof) <i>NB. Het maakt hierbij niet uit of dit visueel of tactiel (op de tast) gebeurt.</i>				
16	Het kind onderscheidt kleuren van elkaar (bijv. sorteert op kleur)				
17	Het kind onderscheidt verschillende geuren van elkaar <i>NB. Een specifieke voorkeur voor een bepaalde geur kan duiden op de aanwezigheid van deze vaardigheid</i>				
18	Het kind onderscheidt verschillende smaken van elkaar, waargenomen door de tong (bijv. zout, zoet, bitter en zuur) <i>NB. Een specifieke voorkeur voor een bepaalde smaak kan duiden op de aanwezigheid van deze vaardigheid</i>				
19	Het kind onderscheidt verschillende oppervlaktestructuren en textuur van elkaar, waargenomen door de tast (bijv. een ruw of glad oppervlak) <i>NB. Een specifieke voorkeur voor een bepaalde structuur/textuur kan duiden op de aanwezigheid van deze vaardigheid</i>				
20	Het kind onderscheidt de afstand tussen een voorwerp dat dichtbij of ver weg staat (bijv. weet dat het eerst ergens heen moet kruipen of lopen voordat het iets pakt, omdat het anders te ver weg ligt)				

Geheugen		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
21	Het kind herkent een voorwerp, wat hij pas één keer eerder gezien/gevoeld heeft <i>NB. Het gaat hier dus niet om voorwerpen waar al veel ervaringen mee zijn. Dit kun je zien door een nieuw speelgoed te introduceren en te zien welke reactie er bij een volgend bezoek optreedt bij het laten zien van dat speelgoed: is er herkenning (bijv. lachen of grijpen)?</i>				
22	Het kind doet mee met liedjes of rijmpjes (bijv. maakt een zin af of maakt zelf bewegingen of gebaren passend bij het liedje)				
23	Het kind reageert als u in bekende liedjes, rijmpjes, of spelletjes iets verandert <i>NB. Het betreft hier niet het 'stoppen' met de activiteit</i>				
24	Het kind voert een samengestelde opdracht uit ('Geef mij ... EN ...' of 'Haal ... EN ...')				
25	Het kind kan een dansje nadoen <i>NB. In geval van motorische beperking: De motorische uitvoering hoeft niet correct te zijn, het gaat erom dat het kind de verschillende stapjes weet.</i>				
26	Het kind vertelt een gebeurtenis van afgelopen weekend na met kloppende details <i>NB. Vertellen kan ook met OC</i>				
27	Het kind vertelt over een gebeurtenis van een langere tijd (bijv. een jaar) geleden (bijv. waar het vorig jaar op vakantie is geweest) <i>NB. Vertellen kan ook met OC</i>				
Cognitie		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
28	Het kind vindt een verstopt voorwerp makkelijk				
29	Het kind kiest een benoemde afbeelding uit vier keuzemogelijkheden				

* Daar waar staat 'het kind' wordt ook bedoeld 'de jongere' of 'de volwassene'. Daar waar staat 'vertelt', wordt ook OC-gebruik bedoeld. Daar waar staat 'wijst', wordt ook blikrichting bedoeld.

30	Het kind gaat op verzoek een bekend voorwerp pakken uit een andere kamer			
31	Het kind kan voorwerpen matchen op categorie (bijv. dieren bij elkaar, etenswaren bij elkaar)			
32	Het kind speelt fantasiespel met bekende volwassenen (bijv. vadertje-moedertje, prins en prinses)			
33	Het kind verkleedt zich tijdens het spel			
34	Het kind antwoordt op de vraag: 'wat doe je wanneer je het koud hebt/moe bent/ honger hebt?'			
35	Het kind maakt een puzzel van ten minste 10 puzzelstukken			
36	Het kind vertelt een deel van een verhaal na aan de hand van plaatjes			
37	Het kind legt drie afbeeldingen in de juiste volgorde, zodat er een logisch verhaaltje ontstaat <i>NB. Het kind kan dit ook met blikrichting duidelijk maken</i>			
38	Het kind praat over dingen en personen die niet aanwezig zijn of over activiteiten die niet op dit moment aan de gang zijn			
39	Het kind kiest op verzoek het grote en/of het kleine uit een groot en een klein voorwerp			
40	Het kind kiest tussen 'hard' en 'zacht' (bijv. "welk voorwerp is hard?", "welk geluid is zacht?")			
41	Het kind kiest tussen 'eerste' en 'laatste' (bijv. "ik ben als eerste aan de beurt", "wie is de laatste in de rij?")			
42	Het kind kiest tussen 'vol' en 'leeg' (bijv. "welke glas is vol?")			

43	Het kind kiest het voorwerp van een groep dat 'anders' is (bijv. "welke hoort er niet bij? – banaan, aardbei, appel, auto)				
44	Het kind wijst op verzoek 'de middelste' aan				
45	Het kind telt tot 10 <i>NB. Dit kan ook met gebaren, met de spraakcomputer</i>				
46	Het kind snapt wat 'door de helft' betekent (bijv. 'deel het koekje door de helft')				
47	Het kind omschrijft de functie van voorwerpen (bijv. 'een fiets is om op te rijden, klei is om vormen mee te maken')				
Oriëntatie		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
48	Het kind koppelt een activiteit aan een locatie (bijv. weet dat als het in de buurt van het zwembad is, dat het daar kan zwemmen; als het in de buurt van de snoezelruimte is, dat het daar kan snoezelen)				
49	Het kind weet wanneer het bijna thuis is				
50	Het kind kan het moment van de dag aangeven waarop activiteiten over het algemeen plaats vinden (bijv. elke avond douchen, na het middageten snoezelen). <i>NB. Wanneer het kind het wel herkent, maar nog niet kan aangeven, mag 'in ontwikkeling' worden gescoord.</i>				
51	Het kind weet het verschil tussen dag en nacht en de relatie tot tijd (bijv. als het donker is/20.00u is, is het tijd om naar bed te gaan)				
52	Het kind wijst op verzoek één lichaamsdeel aan				

53	Het kind wijst op verzoek ten minste vier lichaamsdelen aan				
Sociaal-emotionele ontwikkeling		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
54	Het kind kan voorbereid worden op een aankomende verandering, zonder overstuur te raken (bijv. er verandert iets in het dagprogramma, waardoor de volgorde in activiteiten verandert)				
55	Het kind benoemt emoties bij zichzelf (bijv. ik boos)				
56	Als het kind iemand ziet huilen, dan probeert het diegene te 'troosten'				
57	Het kind zoekt oogcontact als het tegen iemand praat				
58	Als het kind boos is, is het binnen een half uur weer rustig <i>(het kind kan zichzelf reguleren)</i>				
59	Het kind noemt zijn/haar volledige naam (voor- en achternaam) als dit gevraagd wordt				
60	Het kind imiteert huishoudelijke werkzaamheden				
61	Het kind benoemt emoties bij anderen				
62	Het kind speelt dicht in de buurt van andere kinderen en heeft van tijd tot tijd contact met ze				
63	Het kind helpt met het opruimen van eigen speelgoed				

64	Het kind wacht onder toezicht van een volwassene op zijn/ haar beurt				
65	Het kind houdt zich onder leiding van een volwassene aan de regels van een groepsspelletje				
66	Het kind speelt minimaal de helft van de tijd echt samen met andere kinderen				
Fijne motoriek		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
67	Het kind knippert op verzoek twee keer met de ogen				
68	Het kind tikt met één vinger op tafel				
69	Het kind slaat met een vuist op tafel				
70	Het kind legt ringen rond een stok				
71	Het kind doet het dubbelvouwen van een vel papier na				
72	Het kind rijgt minimaal vier grote kralen aan				
73	Het kind maakt grote knopen open en/of dicht				
74	Het kind knipt met een schaar				

75	Het kind doet het trekken van een verticale lijn met pen of potlood na <i>(NB. Beschrijf bij opmerking hoe het kind de pen of potlood vasthoudt, bijv. volle hand of pincetgreep)</i>				
76	Het kind opent een deur door aan de klink/knop te draaien				
77	Het kind schroeft een deksel van een potje				
78	Het kind bouwt een eenvoudige vorm (geen toren) van ten minste zes blokken (bijv. Duplo of Lego)				
Grove motoriek		Ontwikkeld	In ontwikkeling	Afwezig	Opmerkingen
79	Het kind schuift op de billen vooruit				
80	Het kind vangt een bal met beide handen				
81	Het kind gaat zitten op een klein stoeltje, zonder zijn handen te gebruiken				
82	Het kind staat op uit een klein stoeltje, zonder zijn handen te gebruiken				
83	Het kind kan een bal onderhands gooien				
84	Het kind kruipt de trap af (minimaal drie treden)				
85	Het kind staat gedurende drie seconden op één been				

86	Het kind springt op en neer met steun aan meubel of met hulp van volwassene				
87	Het kind loopt met een loopfietsje (twee wielen)				
88	Het kind loopt trap op en af door elke tree met beide voeten aan te raken met vasthouden van de leuning of met hulp van een volwassene				
89	Het kind loopt trap op en af door elke tree met één voet aan te raken met vasthouden van de leuning of met hulp van een volwassene				
90	Het kind rent min of meer gecoördineerd				
91	Het kind springt zelfstandig ongeveer 30 cm omhoog met beide voeten tegelijk				
92	Het kind gooit gericht een bal bovenhands (bijv. door een hoepel, in een emmer)				
93	Het kind kan hinken op één been				
94	Het kind fietst op een driewieler				
95	Het kind rijdt op een step				

Opmerkingen of aanvullingen